Натисніть тут, щоб

купити книгу на сайті

або замовляйте за телефоном:

(0352) 51-97-97, (067) 350-18-70,
(066) 727-17-62

Орієнтовний календарний план

№ уроку	Тема уроку	Дата	Сторінка
1	Вступ до курсу «Я досліджую світ».		5
	МОЯ ШКОЛА **У школі**		
2	Права та обов'язки школярів.		7
3	Безпека у школі.		10
4	Шляхи виходу учнів зі школи у разі виникнення надзвичайних ситуацій.		13
	Мій клас		
5	Спільнота класу.		15
6	Культура спілкування.		18
7	Шкільні традиції.		20
	Мікрорайон школи		
8	Дорога до школи.		22
9	Безпека на дорозі. Дорожня розмітка.		23
10	Перехід дороги на регульованому і нерегульованому перехресті.		26
11	Підсумковий урок. Тематична робота.		28
	МІЙ ДІМ — ЗЕМЛЯ **Планета Земля**		
12	Земля — планета, на якій я живу.		29
13	Чому буває день і ніч.		32
14	Чому бувають пори року.		34
	Я пізнаю природу		
15	Явища природи.		38
16	Як відбувається колообіг води в природі.		43
17	Чому буває вітер.		48
	Я спостерігаю за погодою		
18	Погода та її складові.		52
19	Як вимірювати температуру.		56
20	Як передбачають погоду.		59
21	Підсумковий урок. Тематична робота.		61
	ОСІНЬ **Осінні явища в природі**		
22	Осінні явища в неживій природі.		62
23	Які зміни відбуваються в природі восени. Екскурсія.		69
24	Осінні явища в житті рослин.		72
25	Плоди і насіння рослин.		75
	Осінні турботи тварин і людей		
26	Як тварини готуються до зими.		79
27	Осінь — грибна пора.		88
28	Осінні турботи в містах і селах рідного краю.		92
	Мої герої		
29	День захисника України.		96
30	Ми пам'ятаємо наших героїв.		100
31	Зайдімо у музей.		103
32	Підсумковий урок. Тематична робота.		106

МОЄ ЗДОРОВ'Я **Здорове тіло**			
33	Я росту і розвиваюсь.		107
34	Моя гігієна.		109
35	Фізичні вправи і здоров'я.		112
Харчування і здоров'я			
36	Моє харчування.		114
37	Як правильно доглядати за порожниною рота.		117
38	Як поводитися за столом.		120
Як уберегтися від хвороб			
39	Здоров'я і хвороби.		123
40	Інфекційні захворювання.		127
41	Загартовування.		130
Мої звички			
42	Корисні та шкідливі звички.		133
43	Розпорядок дня школяра.		135
44	Порядок і дисципліна.		138
45	Підсумковий урок. Тематична робота.		139
ЗИМА **Зимові явища в природі**			
46	Ознаки зими в неживій природі.		140
47	Які зміни відбуваються в природі взимку. Екскурсія.		147
48	Рослини взимку.		151
49	Тварини взимку.		154
Зимові турботи людей			
50	Турбота людей про тварин узимку.		160
51	Праця людей узимку.		164
52	Правила безпечної поведінки взимку.		167
53	Підсумковий урок. Тематична робота.		169
54	Підсумковий урок за рік.		171

УРОК 1

Вступ до курсу «Я досліджую світ»

Дата .....

Клас .....

Додатковий матеріал до уроку .....

Мета. Ознайомити учнів із завданнями курсу «Я досліджую світ»; підвести підсумки спостережень за літо; виховувати бажання дізнаватися нове, досліджувати, аналізувати, дискутувати.

Обладнання: світлини «Як ми провели перші літні канікули»; ілюстрації «Мальовничі куточки України».

Методичні рекомендації

I. Організаційний момент. Ранкова зустріч.

II. Робота над темою уроку.

1. Вступне слово вчителя.

Як швидко літо проминуло!
Прийшла осінняя пора.
Немов на крилах полинуло
кохане літечко з двора!..
Садок марніє потихеньку,
пожовклі падають листки,
вітрець не віє вже тепленько, —
жене понурії хмарки.
Посох горошок на городі,
мачок вже цвіт давно згубив,
високий соняшник на грядці
журливо голову схилив.

Олена Пчілка

2. Бесіда.

— Ось і минули ваші перші літні канікули. За цей час ви подорослішали, підросли, добре відпочили, набралися сили і снаги до праці, навчання. Чи стали вам влітку у пригоді знання, які ви здобули на уроках курсу «Я досліджую світ»? Як саме?

3. Гра «Мікрофон».

(Учні розповідають, де вони відпочивали, що робили для того, щоб відпочинок був безпечний і корисний для здоров'я; як загартовували свій організм.)

4. Робота в парах.

(Учні розповідають одне одному про мальовничі куточки України, де вони побували, діляться своїми враженнями.)

5. Фізкультхвилинка.

6. Робота з підручником (с. 4).

а) Читання повідомлень від Дмитрика і Наталочки.
б) Аналіз прочитаного.
— Що цікавого дізнався Дмитрик за канікули?
А Наталочка?
— Про що дізналися ви? Розкажіть.
в) Робота з ілюстраціями.
(Уявна подорож Україною.)
— Послухайте віршовані рядки Ліни Костенко.

Буває, часом сліпну від краси.
Спинюсь, не тямлю, що воно за диво,
оці степи, це небо, ці ліси,
усе так гарно, чисто, незрадливо,
усе як є — дорога, явори,
усе моє, все зветься Україна.

— Якими словами поетеса описує красу рідної землі?
— У яких куточках України ви хотіли б побувати?

7. Робота з прислів'ями.

— З поданих частин складіть прислів'я. Поясніть їхній зміст.

Кожному мила	•		•
Рідна земля	•		• своя сторона

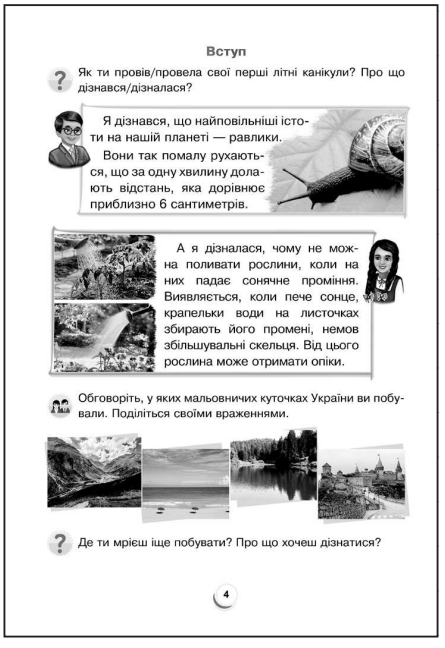
Вступ

Як ти провів/провела свої перші літні канікули? Про що дізнався/дізналася?

Я дізнався, що найповільніші істоти на нашій планеті — равлики. Вони так помалу рухаються, що за одну хвилину долають відстань, яка дорівнює приблизно 6 сантиметрів.

А я дізналася, чому не можна поливати рослини, коли на них падає сонячне проміння. Виявляється, коли пече сонце, крапельки води на листочках збирають його промені, немов збільшувальні скельця. Від цього рослина може отримати опіки.

Обговоріть, у яких мальовничих куточках України ви побували. Поділіться своїми враженнями.

Де ти мрієш іще побувати? Про що хочеш дізнатися?

4

III. Підсумок уроку.

— Про що ви хочете дізнатися, вивчаючи предмет «Я досліджую світ»?

— Послухайте легенду.

Багато планет, різних і таких несхожих одна на одну, породив нам Творець. Та всі вони були мертві. Але якось набрав Творець пригорщу родючих ґрунтів і голубих вод та й кинув чудодійний дар на планету, що пролітала поблизу. За мить вона ожила і заграла всіма барвами.

Минуло багато часу, і вирішив Творець провідати цю планету. Дістав він із Божої скрині мішок і склав у нього весь свій скарб: золото і срібло, діаманти і кришталь, руду і сіль, вугілля і граніт... Кинув свій мішок у напрямку живої планети, яку щойно нарік Землею.

Раптом мішок із скарбом розв'язався, і почали висипатися з нього дари на планету. А найбільше потрапило їх на Слов'янську землю. Минули тисячі років. Якось зібрався Творець поглянути на цю маленьку планету. Облетів навколо неї й побачив дивовижний куточок, кращого від якого не було на всій Землі.

— Це справжній рай! — вигукнув Господь.

Ступив на казкову землю, яка так припала йому до душі, й нарік її Україною. Адже у цій назві було слова «Рай». Ось так і виникла Україна.

— Наша Україна — це безмежні степи, неозорі лани, прадавні таємничі ліси. Це земля могутніх і славних предків, які залишили нам у спадок священні звичаї та прекрасні поетичні традиції, безцінні дари — слово і пісню.

— Підготуйте презентацію на тему «Ми любимо свою Україну».

МОЯ ШКОЛА

У школі

УРОК 2

Дата .....

Клас .....

Додатковий матеріал до уроку .....

Тема. Права та обов'язки школярів.

Мета. Розширити знання учнів про їхні права та обов'язки, формувати бажання дбати про своє життя і здоров'я; виховувати повагу до прав інших людей, культуру поведінки, бережливе ставлення до шкільного майна, охайність.

Результати навчання.

- ✓ Учні пояснюють, що вони можуть і повинні робити в школі;
- ✓ розповідають про свої права та обов'язки;
- ✓ добирають приклади із власного досвіду, які свідчать про відповідальне ставлення до обов'язків як членів шкільної громади;
- ✓ обґрунтовують необхідність дотримання правил поведінки, що засвідчують повагу до інших;
- ✓ пояснюють, до кого можна звернутися по допомогу у разі порушення їхніх прав.

Обладнання: ілюстративний матеріал, таблиця, дидактичний матеріал, іграшковий мікрофон.

Методичні рекомендації

I. Організаційний момент. Ранкова зустріч.

1. Привітання *(по колу)*.

Доброго дня, друже зліва!
Доброго дня, друже справа!
Доброго дня вам усім!
Доброго дня і мені!
Усмішку дарую тобі, друже зліва.
Усмішку дарую тобі, друже справа.
Усмішку дарую вам всім і собі.

2. Відгадування загадок.

- Як мати нас зустрічає,
  всьому доброму навчає,
  любить всіх дітей довкола
  наша рідна ... *(школа)*.
- Щоб не спізнитись на урок,
  нам голос подає ... *(дзвінок)*.

II. Актуалізація опорних знань учнів.

— Пригадайте правила поведінки учнів у школі.
— Чому потрібно дотримуватися цих правил?

III. Вивчення нового матеріалу.

1. Оголошення теми уроку.

2. Бесіда з використанням ілюстрацій або слайдів.

Орієнтовні запитання:
— Які права є в школярів? А обов'язки?
— Чому не можна порушувати прав одне одного?
— Яких обов'язків ви дотримуєтесь завжди? Чому?
— Чому потрібно ставитися до інших з повагою?

3. Робота з підручником (с. 6–7).

а) Читання та обговорення статті.
— Що означає «мати право»?
— Що таке обов'язок?
б) Робота в групах.
1 група готує розповідь про права учнів;

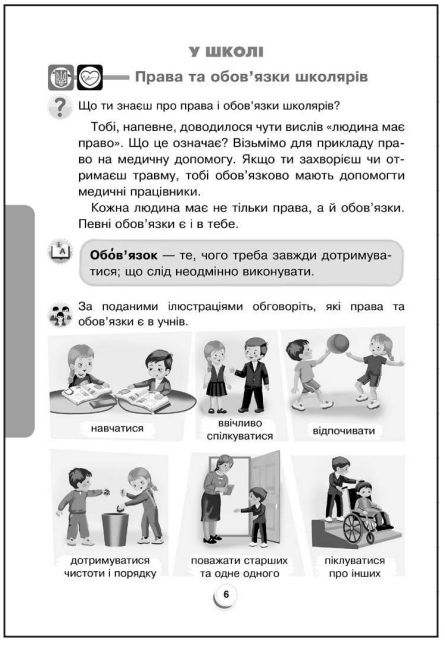

У ШКОЛІ

Права та обов'язки школярів

Що ти знаєш про права і обов'язки школярів?

Тобі, напевне, доводилося чути вислів «людина має право». Що це означає? Візьмімо для прикладу право на медичну допомогу. Якщо ти захворієш чи отримаєш травму, тобі обов'язково мають допомогти медичні працівники.

Кожна людина має не тільки права, а й обов'язки. Певні обов'язки є і в тебе.

Обо́в'язок — те, чого треба завжди дотримуватися; що слід неодмінно виконувати.

За поданими ілюстраціями обговоріть, які права та обов'язки є в учнів.

навчатися
ввічливо спілкуватися
відпочивати
дотримуватися чистоти і порядку
поважати старших та одне одного
піклуватися про інших

6

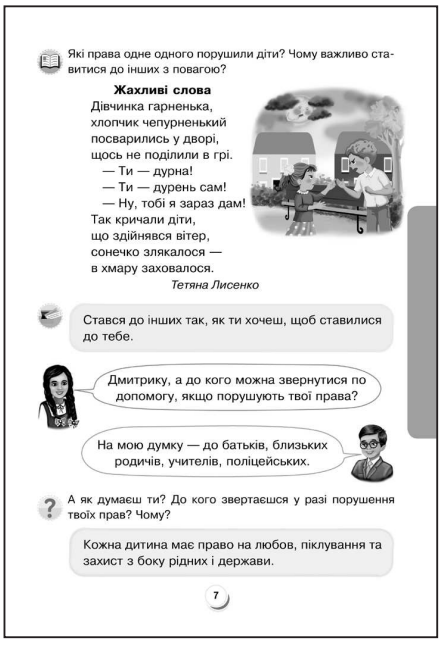

Які права одне одного порушили діти? Чому важливо ставитися до інших з повагою?

Жахливі слова

Дівчинка гарненька,
хлопчик чепурненький
посварились у дворі,
щось не поділили в грі.
— Ти — дурна!
— Ти — дурень сам!
— Ну, тобі я зараз дам!
Так кричали діти,
що здійнявся вітер,
сонечко злякалося —
в хмару заховалося.

Тетяна Лисенко

Стався до інших так, як ти хочеш, щоб ставилися до тебе.

Дмитрику, а до кого можна звернутися по допомогу, якщо порушують твої права?

На мою думку — до батьків, близьких родичів, учителів, поліцейських.

А як думаєш ти? До кого звертаєшся у разі порушення твоїх прав? Чому?

Кожна дитина має право на любов, піклування та захист з боку рідних і держави.

7

2 група — про обов'язки учнів.

(Учні обговорюють подані у підручнику ілюстрації та записи і доповнюють їх.)

в) Читання вірша «Жахливі слова» *(Т. Лисенко)*.

— Які права одне одного порушили діти?

г) — Прочитайте пораду зі «Скриньки порад».

Як ви її розумієте?

ґ) Гра «Мікрофон».

(Учні по черзі висловлюють думку, чому важливо ставитися до людей так, як би ми хотіли, щоб ставились до нас.)

4. Фізкультхвилинка.

5. Інсценізація ситуацій.

а) *Зайченя.*

Раз, два, три, чотири, п'ять,
вийшов зайчик погулять!
В мене є смачна цукерка,
є скакалка, є люстерко!

Лисиця.

Йди сюди, малюк вухатий!
Мусиш все мені віддати!
Дай скакалку! Дай цукерку!
Та й нащо тобі люстерко?
Це мені воно згодиться,
я ж красунечка Лисиця!

(Лисичка забирає речі, красується. Зайчик плаче, входить Ведмідь.)

Ведмідь:

Ой Лисице,
ой сестрице!
Це серйозна дуже справа.
Ображать не маєш права
слабших себе і малих!
Тож віддай все зайченяті,
бо такий закон для всіх!

— Яке право Декларації порушила Лисиця?

б) *Собака.*

Добрий день, кумасю Кішко,
йди, посидимо хоч трішки.

Кішка.

Ой, нема коли сидіти,
он гуляють в мене діти!

Кошенята.

Кидай м'яч! Мерщій лови!
Ось, дивися, раз, два, три! *(Кидає м'яч.)*
Ой, мені не повезло,
я розбив чуже вікно! *(Злякано присідає.)*

Собака.

Зараз кошеня погане
ремінцем я враз дістану!

Кішка.

Не чіпай його, не смій,
Кошеня — синочок мій!
На дитя не слід кричати
і жорстоко так карати,
тож вгамуйся в цю ж хвилину.
Не порушуй прав дитини!

— Чим може закінчитися ця сценка?

— До кого ви звертаєтеся у разі порушення прав? Чому?

IV. Закріплення вивченого.

1. Робота в зошиті (с. 3).

2. Гра «Знайди пару».

Учні об'єднуються в групи «Права» та «Обов'язки». Вчитель пропонує групі «Право» аркуші червоного кольору із записаними правами, а групі «Обов'язок» — аркуші синього кольору із записаними обов'язками дітей.

Спочатку група «Право» зачитує будь-яке право дитини. Група «Обов'язок» зачитує відповідний цьому праву обов'язок. Наприклад:

П.: Усі діти мають право на любов і турботу.

О.: Діти зобов'язані поважати своє оточення. Ставитись до людей потрібно так, як би ми хотіли, щоб ставились до нас.

Після першого кроку «П»-«О» слово надається групі «Обов'язок», а група «Право» зачитує відповідне право.

(Учитель попарно прикріплює аркуші на дошці.)

Права:	**Обов'язки:**
1. на освіту	1. сумлінно навчатись
2. на медичну допомогу	2. дбати про своє здоров'я
3. на відпочинок і дозвілля	3. організовувати дозвілля так, щоб воно приносило користь і не заважало іншим
4. на повноцінне харчування	4. дотримуватись режиму харчування
5. на спілкування	5. поважати співрозмовника
6. на життя	6. піклуватися про інших

У ШКОЛІ

Права та обов'язки школярів

1. Якими правами користуються зображені діти? З'єднай малюнки з відповідними словами за поданим зразком.

Право на захист

На відпочинок

На навчання

На медичну допомогу

На спілкування

На повноцінне харчування

2. Продовж речення.

Кожна людина має не лише права, а й _____.

3. Які обов'язки є у тебе в школі? Напиши.

3

V. Підсумок уроку.

— Про що дізналися на уроці?

— Чи завжди дотримуєтеся правил поведінки у школі?

— Які основні права та обов'язки школярів?

Дата

Клас

Додатковий матеріал до уроку

УРОК 3

Тема. Безпека у школі.

Мета. Ознайомити учнів із поняттям безпеки й небезпеки, причинами небезпечних ситуацій; розширити знання про правила поведінки в школі, зокрема у спортивному залі, в їдальні, на сходах, під час рухливих ігор на перервах та у позашкільний час; виховувати почуття відповідальності за свої вчинки перед собою та іншими.

Результати навчання.

- ✓ Учні розпізнають безпечні та небезпечні ситуації;
- ✓ розповідають про результати дослідження території школи;
- ✓ обирають безпечні місця для ігор;
- ✓ пояснюють, до яких наслідків може призвести порушення учнями правил поведінки.

Обладнання: ілюстрації, таблиці «Безпека і небезпека. Безпека у школі», відеоматеріал. Іграшковий мікрофон.

Методичні рекомендації

I. Організаційний момент. Ранкова зустріч.

II. Актуалізація опорних знань учнів.

— Коли ви почуваєтеся спокійно і впевнено?
— Що таке безпека? А що таке небезпека?
— Хто дбає про вашу безпеку в школі?
— Для чого потрібні правила для учнів?

III. Вивчення нового матеріалу.

1. Оголошення теми і мети уроку.

2. Бесіда з використанням таблиць або слайдів.

— Школа — це не лише класні кімнати й уроки. А ще ...
— Що малює ваша уява, коли чуєте слово «школа»?
— З яких приміщень складається школа?
— Кажуть, школа починається з коридору.

— Шкільний коридор — це улюблене місце «змагань» під час перерв. Часом ви влаштовуєте в коридорах справжню кориду, де самі виконуєте і ролі «биків», і ролі «тореадорів» (приборкувачів), засмучуючи цим чергових учителів. Виявляється, що й коридор і корида — «родичі», бо походять від латинського слова, яке означало «бігати». Та все ж коридор — не корида, згадуйте про це частіше! *(За А. Коваль)*

— Крім того, що ви засмучуєте вчителів, гасаючи коридорами, збиваючи всіх з ніг, ви засмучуєте самі себе, шкодите своєму здоров'ю. Адже після такого «відпочинку» може боліти голова, темніти в очах; через вогкий одяг, що увібрав ваш піт, через мокре волосся легко застудитися. І добре, якщо обійдеться без розбитого носа, струсу мозку і поламаних кінцівок.

3. Творча хвилинка «Продовж перелік».

— Доповніть правила поведінки на перерві.
1) Після дзвоника виходжу на свіже повітря (в коридор, на подвір'я школи).
2) Не бігаю, по коридорі ходжу спокійно, не штовхаюся.
3) Не смічу, поважаю працю чергових і техпрацівників.
4) Якщо мені треба когось покликати, підійду до нього, а не кричатиму на весь клас.
5) Не галасую, розмовляю спокійним голосом.
6) Не ображаю менших, не сварюсь з однокласниками.
7) Граюся з друзями в різні ігри.
8) ...

4. Бесіда про ігри в школі.

— Які ігри допомагають вам відпочивати?

— Як ви розумієте азартні ігри?

Азартні ігри — це ігри, в яких можна що-небудь виграти чи програти. Наприклад, гроші, наклейки, кепси тощо. Азарт — це сильне захоплення чимось. Під час такої гри ви хочете лише одного — виграти. Програш викликає у людини злобу, заздрість, бажання відігратися, тобто відімстити. Подумаймо, чи буде наше здоров'я і безпека в нормі, якщо довкола вируватимуть такі пристрасті. Азартні дитячі ігри відволікають вас від навчання, здорового відпочинку і гармонійного розвитку особистості. Не всі грають за правилами, в тих, що програли, можуть вимагати гроші, цінні речі з квартири, погрожувати фізичною розправою. Тому, з метою особистої безпеки і збереження власного здоров'я, ніколи, ніде і ні з ким не грайте в азартні ігри.

— Цікавими і повчальними іграми можна урізноманітнити свій відпочинок на перервах.

Наприклад, гра «Ланцюжок». Правила гри: хтось називає будь-яке слово. Наступний гравець називає слово, що починається на букву, якою закінчується попереднє, і так далі. Наприклад: куб — бублик — кошик — котик — кіт — телевізор — риба — акваріум — м'ясо.

Або перевірте себе.

— Хто пам'ятає більше прізвищ дитячих письменників?

— Хто пригадає більше книжок, в назвах яких є цифри?

— Чи відомі вам книжки, в назвах яких згадуються звірі та птахи?

— У назвах яких книжок є клички собак?

Спробуйте пограти у гру «Рибалки і рибки».

До прутиків учні прив'язують довгу барвисту стрічку, до неї — пір'їнку. Це — рибка. Рибок тягнуть тільки по землі. Кожен намагається наступити на рибку іншого, а свою — вберегти. Чию рибку «зловили» — вибуває.

5. Розповіді учнів про місця можливої небезпеки в школі.

— Які основні правила користування сходами?

— Якої сторони на сходах ви повинні притримуватися? *(Правої.)*

— Для чого потрібні перила? *(Для зручності, безпеки.)*

— Чи можна з'їжджати по перилах? Чому?

— А чи може бути небезпечна їдальня? Коли саме?

— Чому не можна заходити у спортзал без учителя?

6. Дослідження території школи та шкільного подвір'я.

— Що змінилося на території нашої школи?

— Які небезпеки тут можуть підстерігати учнів? Чому?

7. Складання пам'ятки.

Другокласнику/другокласнице, пам'ятай: небезпека може трапитися і в шкільному дворі.

Не шукай її! Не грайся і не відпочивай біля будівництва, смітників, на горищах і дахах; крони і гілки дерев залиш для птахів — на тебе чекають дитячі і спортивні майданчики. Відпочивай з друзями, набирайся сил, зміцнюй здоров'я та пам'ятай правила особистої безпеки.

8. Фізкультхвилинка.

9. Робота з підручником (с. 8–9).

а) Ознайомлення з текстом.

б) Робота в парах. Складання порад учням, які порушують правила безпечної поведінки в школі.

в) Робота в групах.

Висновки досліджень території школи.

г) Читання та обговорення вірша С. Гарбуз «Не бігай на перервах».

Безпека у школі

Від чого залежить безпека у школі?

Ти вже навчаєшся у другому класі. У школі все тобі звичне і знайоме. Проте навіть тут можуть виникнути небезпечні ситуації.

Небезпе́чні ситуації — ті, що загрожують здоров'ю і навіть життю людини.
Безпе́ка — відсутність загроз.

Обговоріть поведінку зображених учнів у школі. До яких наслідків це може призвести? Що ви порадили б цим дітям?

Наталочка вважає, що небезпечні ситуації у школі виникають через порушення учнями правил поведінки. А як думаєш ти?

8

Дослідіть, що змінилося на території вашої школи. Які небезпеки тут можуть підстерігати учнів? Чому?

Що трапилося з Вовчиком? Чому?

Не бігай на перервах

На перерву Вовченя
мчить стрілою навмання.
Полякалися звірята —
геть з дороги утікати.
Хто не встиг, той, звісно, впав.
Вовчик далі прямував.

Тільки стінка не тікала,
мов на варті, все стояла.
Бац! — у стінку Вовчик наш,
заяскріло в очах аж...
Простягнувся і лежить —
довго ще не побіжить...

Світлана Гарбуз

Щоб не трапилося біди, дотримуйся правил поведінки у школі.

9

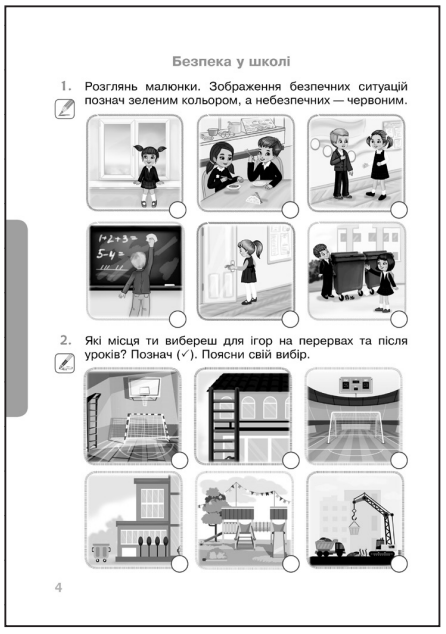

Безпека у школі

1. Розглянь малюнки. Зображення безпечних ситуацій познач зеленим кольором, а небезпечних — червоним.

2. Які місця ти вибереш для ігор на перервах та після уроків? Познач (✓). Поясни свій вибір.

4

IV. Закріплення вивченого матеріалу.

1. Робота в зошиті (с. 4).

2. Гра «Можна — не можна».

(Один учень описує ситуацію зі шкільного життя, а інший пояснює, як слід поводитися у разі виникнення такої ситуації.)

V. Підсумок уроку.

— Чого навчилися на уроці?
— Що нового дізналися?